

Traduir la neu

Jaume C. Pons Alorda / Nació Digital (Llegiu la resta de l'article [aquí](#))

Nicole Brossard també comenta això dins del seu *I de sobte sóc aquí a punt de refer el món*, amb traducció d'Antoni Clapés: “Més que cap altre gènere, la poesia afavoreix la presa de decisions arriscades, agreuja la tensió de la tria i estimula un anhel de llibertat”. I continua: “Desafiament, compartició, amistat, complicitat, solidaritat estètica, tot això no solament constitueix la vida de la traducció sinó també la de la literatura. La curiositat que porta a voler traduir l'altre poeta és una curiositat que nodreix les literatures dites nacionals.”

Exacte. És aquesta curiositat el que ha menat Ernest Farrés i Gemma Gorga a traduir [Edward Hirsch](#), i és també aquesta curiositat el que ha menat Josep Piera, durant molt de temps que ara s'aglutina de cop, a arreplegar les versions dels seus trobadors amb turbant, que finalment es poden llegir gairebé com heterònims seus, a la manera d'un Fernando Pessoa valencià. Perquè d'engrandir es tracta, d'amplificar la pròpia vida i la dels altres, la pròpia literatura gràcies als altres i viceversa. I aquests tres poetes i traductors ho certifiquen amb el seu quefer magistral.

Edward Hirsch, per exemple, arriba per primer cop en català, i és estrany que sigui tan tard perquè es tracta d'un dels poetes nord-americans de més projecció. Va néixer a Chicago l'any 1950, i és amic de la poesia entesa com a expressió quintaessencial. La seva és una reflexió sobre què vol dir ser un ésser humà en el segle XX des de la condició d'urbanitat, d'intel·lectualitat i de judaisme. I sempre amb el desig de fons, un desig d'assoliment de l'absolut. Enfrontades, doncs, la realitat i aquest desig permanent. Ja sigui amb un poema aparentment senzillíssim com *Figues verdes* o amb una *ars poetica* com *Sucre filat* o una còmica provocació antidarwiniana com *Cant contra la selecció natural*. Hirsch sempre té una força submergida, però present.

En el fons, cada poema de Hirsch és un moment de complicitat que ens permet primer descansar i després pensar què som, qui som, com som, i cap a on ens dirigim, i per què. Com a exemple, volia destacar un dels poemes que més m'han colpit, però no sabia explicar per quina causa. Potser pel secret que es trenca des del seu interior, com un ou, un secret que roman entre les línies talment un cristall hermètic, o potser perquè el poema en el seu conjunt em recorda, des d'un nivell estrictament personal, el matí en què vaig saber que havia mort Francesc Garriga, ara ja fa dos anys i escaig... Sigui com sigui, aquí arriba *En l'aniversari de la mort de Joseph Brodsky (Gener del 2001)*, i només diré que Brodsky, curiosament de bell nou en una concordança factible gràcies a la voluntat de fer catàleg, és un altre dels autors estrella d'Edicions de 1984:

*Arkhànguelsk, fred salat, gèlids països bàltics,
nens que llancen boles de neu a les estàtues soviètiques.*

*Fredor àrtica de la lluna al migdia,
arbres embolicats, vianants enfardellats.*

*Com tremolava el sol rere les xemeneies,
talment un soldat immòbil que s'està congelant.*

*Mig a les fosques, al Museu de l'Extrem, Nord,
el tema era l'exili interior del poeta,*

*la metafísica enfront de la història, la fatídica
lluïta entre la poesia i el temps,*

*una guerra freda que no s'acabarà mai.
I també el seu amor pels ports marítims*

*i els gats tossuts, sobretot el gat blau
rus, que procedeix del mar Blanc.*

*Després, un tomb per la neu enfangada, l'aire salobre,
dormir amb abric en una caserna reconvertida.*

*Tota la nit vaig sentir el pas esmorteït
de la tropa que marxava pels carrers*

*sota el mantell espès de la foscor.
Però el matí de l'aniversari de la seva mort*

*em vaig despertar enmig d'un silenci autoritari.
La neu havia ocupat la ciutat.*

La feina feta per Ernest Farrés i Gemma Gorga és fantàstica, i ho és a cada poema. Ho certifico com a lector, però també com a persona que coneix una mica aquest difícil ofici. La tasca en mans d'aquests dos poetes és d'una sonoritat que flueix a bon ritme, que aconsegueix fer-nos creure que aquests textos havien de ser, o podien ser, (re)escrits en català. Perquè traduir no és traïr, com deia aquell, sinó que traduir és triar, i les tries que fan aquests traductors responsables solen ser les més encertades.

No puc deixar d'aprofitar per comentar que Gemma Gorga en solitari va aconseguir els premis Jordi Domènech de Traducció Poètica i després el Cavall Verd Rafel Jaume amb *Vint esmorzars cap a la mort de Dilip Chitre* (Eumo/Cafè Central, 2012). Per tant

ens trobem davant d'una autora i traductora implacable, que ara amb Ernest Farrés al costat continua insistint en una immillorable capacitat lírica.